

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: ПРОПОЗИЦІЇ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ

Резюме

Реалізація цілей та завдань міграційної політики, сформульованих у Стратегії державної міграційної політики до 2025 р., крім належної правової бази, фінансового, кадрового та науково-інформаційного забезпечення, потребує ефективних управлінських структур. Однак функції управління міграцією залишаються в Україні розпорошеними. Державна міграційна служба України, головне відомство у міграційній сфері, крім видачі дозволів на імміграцію, надання статусу біженця, протидії нелегальній міграції, виконує доволі далеку від міграційної сфери функцію оформлення внутрішніх паспортів громадян України. Водночас питання виїзду за кордон з метою працевлаштування, тобто регулювання наймасовішого і найважливішого для суспільства і держави міграційного потоку, залишається поза її увагою. Відповідальне за трудову міграцію Мінсоцполітики концентрується на розв'язанні численних проблем зайнятості та соціального захисту населення, на тлі яких пріоритетність питання трудової міграції невисока. При цьому пропонується деякими політиками створення спеціалізованого органу виконавчої влади з регулювання трудової міграції лише посилить розпорошеність функцій у сфері управління нею і вимагатиме додаткових витрат із бюджету.

Удосконалення інституційних механізмів реалізації міграційної політики могло б відбуватися за такими напрямками: 1) створення/посилення спеціалізації підрозділів, визначення відповідальних осіб в органах виконавчої влади, дотичних до управління міграційними процесами; 2) розробка та реалізація дієвого механізму координації діяльності різних відомств для забезпечення досягнення цілей та завдань міграційної політики, сформульованих у Стратегії державної міграційної політики.

З метою спрощення взаємодії між окремими відомствами, підвищення ефективності прийняття рішень, сприяння концентрації ресурсів та уникнення дублювання діяльності з управління міграцією пропонується створити міжвідомчий дорадчо-консультативний орган при Кабінеті Міністрів України на чолі з віце-прем'єр-міністром. До його складу рекомендовано включити представників дотичних до міграційної сфери міністерств та відомств, соціальних партнерів, академічних установ, профільних неурядових та міжнародних організацій. Органам місцевого самоврядування охоплених інтенсивною міграцією регіонів рекомендується створити аналогічні міжвідомчі комісії на місцевому рівні.

ІНСТИТУЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ: ПРОПОЗИЦІЇ ДО ВДОСКОНАЛЕННЯ

У липні 2017 р. розпорядженням Кабінету Міністрів України було ухвалено Стратегію державної міграційної політики на період до 2025 р.¹, документ, який має стати дороговказом для влади та суспільства у сфері міграції. Потреба в ньому була обумовлена значними змінами, що відбулися у міграційних процесах і в світі, і в Україні, гібридною російською агресією, викликаними нею масовими внутрішніми переміщеннями в країні, набуттям громадянами України можливості здійснювати безвізові подорожі територією ЄС та переорієнтацією вектору міграції українців у західному напрямку, значним посиленням міграційного тиску на Європу тощо.

У порівнянні з попередніми спробами концептуалізації міграційної політики, Стратегія відзначається більш глибоким і комплексним підходом. Вона містить низку нових і прогресивних елементів, про які в попередніх політичних документах практично не йшлося. Зокрема, передбачається знизити адміністративні бар'єри для свободи пересування населення України, переглянути дозвільний характер оформлення документів для виїзду/залишення за кордоном. Висуваються завдання щодо сприяння реінтеграції українських мігрантів, які повертаються на Батьківщину, розвитку співпраці з українською діаспорою та заохочення репатріації закордонних українців. Відповідно до потреб економічного та соціального розвитку держави передбачено залучення висококваліфікованих іноземних фахівців. Окрему увагу приділено інтеграції іммігрантів в українське суспільство як двосторонньому процесу, в якому беруть участь і мігранти, і місцеве населення. Важливе місце в Стратегії посідає удосконалення обліку мігрантів, інформаційне та статистичне забезпечення міграційної політики.

---

¹ Про схвалення Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 року. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 липня 2017 р. № 482-р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/482-2017-%D1%80>

Для належної реалізації сформульованих завдань необхідно вдосконалити правову базу, покращити фінансове, кадрове та науково-інформаційне забезпечення міграційної політики. Проте чи не найважливішим є формування ефективних організаційних структур державного управління, відповідальних за розробку та реалізацію міграційної політики держави, здійснення оцінки її ефективності, корекцію на основі постійного моніторингу ситуації.

Водночас наведений перелік висунутих у Стратегії цілей та завдань, їхня розмаїтість та змістовна різнохарактерність переконливо свідчать про те, що реалізація документу не обмежується лише правовим чи адміністративним полем, а зачіпає різні сфери життєдіяльності суспільства, перебуває у компетенції різних відомств – від правоохоронних до відповідальних за охорону здоров'я, освіти, статистичний облік.

Довідково: Найбільше повноважень у сфері міграції належить Державній міграційній службі України (ДМС), діяльність якої спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ. МВС залишається відповідальним за формування державної політики у сфері міграції (імміграції, еміграції), протидії незаконній міграції, торгівлі людьми.

Відповідно до Положення про Державну міграційну службу, затвердженого в 2014 р.², її основні завдання це: надання послуг у сферах громадянства, документування та обліку фізичних осіб; оформлення та видача дозволів на імміграцію в Україну, посвідок на постійне та тимчасове проживання іноземцям та особам без громадянства, прийняття рішень про видворення, притягнення до адміністративної відповідальності порушників правил перебування в державі; розгляд заяв про надання статусу біженця; контроль за дотриманням законодавства у сфері міграції, здійснення заходів щодо запобігання та протидії нелегальній міграції; моніторинг та прогнозування міграційної ситуації. Для виконання цих функцій створено територіальні органи міграційної служби (управління). До структури ДМС належать також пункти тимчасового розміщення біженців і пункти тимчасового перебування іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні і підлягають видворенню за межі держави.

Крім ДМС, важливі повноваження в сфері міграції покладено на низку інших міністерств та відомств. Передусім, це Державна прикордонна служба України, діяльність якої, як і робота ДМС, спрямовується Урядом через Міністра внутрішніх справ. Держприкордонслужба здійснює пропуск через державний кордон, протидіє нелегальній міграції та правопорушенням на кордоні. Вона також організує

---

² Про затвердження положення про Державну міграційну службу України. Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 360 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/360-2014-%D0%BF>

прийняття клопотання про надання статусу біженця, якщо шукач притулку подає його на кордоні або був затриманий за спробу незаконного перетину кордону, і передає їх ДМС.

Міністерство закордонних справ України, крім видачі віз, консульської роботи, обліку громадян, які проживають чи перебувають за кордоном, відповідальне за зв'язки з українською діаспорою, приймає від іноземців через дипломатичні представництва в зарубіжних державах клопотання про набуття громадянства, отримання дозволу на імміграцію, забезпечує органи міграційної служби інформацією про ситуацію в країнах походження біженців тощо.

Міністерство освіти та науки України (МОН) забезпечує реалізацію права на освіту громадянам України, які перебувають за кордоном. З цією метою при Міністерстві створено Міжнародну українську школу – навчальний заклад дистанційної форми навчання, що співпрацює з українськими школами, створеними мігрантами в зарубіжних країнах, сприяє навчанню дітей мігрантів за українськими програмами, здійснює атестацію їхніх знань та видачу документів про освіту державного зразка. Водночас МОН визначає порядок набору іноземців та осіб без громадянства для навчання в Україні, здійснює контроль за його дотриманням, веде облік таких осіб. Даний орган також затверджує порядок визнання здобутих за кордоном дипломів про вищу освіту та наукові ступені, проводить відповідні процедури.

Сфера репатріації та трудової міграції перебуває в компетенції Міністерства соціальної політики України. На нього покладено формування та реалізацію політики щодо трудової міграції. Зокрема, відомство бере участь у підготовці міжнародних угод щодо трудової міграції та соціального захисту трудових мігрантів, забезпечує виконання Україною зобов'язань, які з них випливають. Міністерством здійснюється ліцензування діяльності з посередництва у працевлаштуванні за кордоном та контроль за додержанням суб'єктами господарювання відповідних ліцензійних умов. На нього покладено також завдання протидії торгівлі людьми.

Державна служба зайнятості, діяльність якої координується і скеровується Міністром соціальної політики України, у сфері міграції виконує регуляторні функції щодо найму іноземців в Україні, зокрема, видає роботодавцям дозволи на застосування праці іноземців та осіб без громадянства, веде облік таких осіб. Крім того, на Державну службу зайнятості покладено сприяння адаптації на ринку праці громадян України, які повернулися з-за кордону.

У процесі децентралізації зросла роль місцевих органів в управлінні міграціями. Зокрема, у 2016 р. функції реєстрації/зняття з реєстрації за місцем проживання були передані від територіальних органів ДМС до виконавчих органів сільських, селищних або міських рад, сільських голів. Повноваженнями з видачі паспортів України наділено Центри надання адміністративних послуг.

Проблема розпорошеності управлінських функцій у сфері міграції та необхідність створення єдиного органу виконавчої влади в цій царині усвідомлювалася протягом усього періоду розбудови інституційних механізмів управління міграціями в Україні. Ще у перші роки незалежності з утворенням Міністерства у справах національностей та міграції (1993) та його територіальних підрозділів (1994) передбачалося, що з накопиченням

досвіду, напрацюванням законодавчої бази та підготовкою кадрів на основі цих органів було сформовано повноцінну міграційну службу як єдиний орган державного управління у сфері міграції. Проте подальші реорганізації міністерства (об'єднання з Комітетом у справах релігії (1994), роз'єднання цих структур і відновлення окремого міністерства (1995), зниження статусу міністерства до статусу державного комітету (1997), а потім і до державного департаменту Міністерства юстиції (2000), відновлення державного комітету як самостійного органу виконавчої влади (2002) призводили лише до поступової втрати ним повноважень у сфері міграції, які врешті-решт обмежилися реалізацією процедури з надання статусу біженця. Водночас за Міністерством внутрішніх справ України, як і в радянські часи, залишалися питання громадянства, паспортної, реєстраційної та міграційної роботи. На нього було покладено реалізацію Законів України «Про громадянство України» та «Про імміграцію», тобто надано більшість функцій у сфері регулювання міграційних процесів. Це викликало серйозні заперечення з боку громадськості, яка виступала проти регулювання міграції правоохоронним відомством. Крім того, застереження висловлювалися й з боку Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Багаторічні дискусії навколо створення єдиного управлінського органу у справах міграції завершилися з початком безвізового діалогу з ЄС. Наданий Україні План дій з лібералізації візового режиму³, крім іншого, націлював органи державної влади на створення ефективної інституційної структури управління міграційними процесами. На виконання цього положення наприкінці 2010 р. було оголошено про створення ДМС, що перебрала на себе функції з питань громадянства, міграції та реєстрації фізичних осіб, які до цього виконувалися МВС, а також повноваження у сфері захисту прав

---

³ Безвізовий діалог між Україною та ЄС. План дій з лібералізації візового режиму [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/document/244813925/План%20д_й%20щодо%20л_берал_зац__%20_С%20в_зового%20режиму%20для%20Укра_ни.pdf

біженців, що належали Державному комітету у справах національностей та релігій, що був ліквідований.

Міграційна служба успадкувала, крім повноважень у сфері міграції, також функцію видачі внутрішніх паспортів і паспортів для виїзду за кордон громадян України, що має до регулювання міграції вельми опосередкований стосунок. Проте, з огляду на чисельність власного населення у порівнянні з іммігрантами чи біженцями, саме цей напрям її роботи об'єктивно лишається для служби чи не центральним і вимагає найбільших зусиль та ресурсів. Тим більше, що на ДМС було покладено розробку, організацію виробництва та оформлення паспортів для виїзду за кордон з біометричною інформацією, запровадження яких було однією з ключових умов набуття безвізового режиму.

Водночас повноваження у сфері регулювання трудової міграції, тобто найбільш масового і важливого для України міграційного потоку, залишилися за Міністерством соціальної політики, тобто відомством, що виконує широкий спектр вкрай важливих завдань у сфері зайнятості і соціального захисту населення, у порівнянні з якими питання трудової міграції не є ані профільними, ані, тим більше, пріоритетними.

Таким чином, з утворенням ДМС концентрація виконавчих функцій у сфері міграції, що мала б забезпечити комплексність та ефективність управління нею, відбулася лише частково. Головне у міграційній сфері відомство не займається виїздом громадян за кордон з метою працевлаштування, а відповідальне за трудову міграцію Мінсоцполітики концентрується на вирішенні гострих соціальних проблем всередині країни і не може приділяти трудовій міграції належної уваги.

У зв'язку з цим питання підвищення уваги держави до управління трудовою міграцією неодноразово порушувалося і громадськими організаціями, і політиками. Зокрема, створене навесні 2018 р. міжфракційне об'єднання народних депутатів України з питань трудової міграції звернулося до Прем'єр-міністра з пропозицією створити спеціальний

центральний орган виконавчої влади у сфері зовнішньої трудової міграції громадян⁴.

Довідково: Більшість країн походження трудових мігрантів пішли шляхом створення спеціалізованого автономного органу при міністерстві праці (або й поза ним), що опікується реалізацією національних програм з трудової міграції. На Філіппінах – це Філіппінська адміністрація з працевлаштування за кордоном, в Бангладеш – Міністерство соціального забезпечення мігрантів та працевлаштування за кордоном, у В'єтнамі – Department of overseas labour, в Шрі Ланці - Sri Lanka foreign employment bureau, в Пакистані – Bureau of emigration and overseas employment.

Незважаючи на те, що необхідність подальших пошуків шляхів удосконалення інституційного забезпечення реалізації міграційної політики не викликає сумніву, утворення додаткового органу виконавчої влади з питань трудової міграції не видається наразі реальним, враховуючи економічну ситуацію в державі. Більше того, воно є недоцільним, оскільки не призведе до подальшої концентрації управлінських функцій у сфері міграції, системного вирішення міграційних проблем.

Одним із варіантів посилення організаційного забезпечення управління міграціями могла б бути передача функцій з регулювання трудової міграції до ДМС. Однак, у такому разі застереження викликає той факт, що діяльність ДМС скеровується МВС, тобто силовим відомством; даний орган має головним чином регуляторно-правовий характер, водночас, для розвитку міграційних процесів та мінімізації їх негативних наслідків ключовими є соціально-економічні обставини. Крім того, виконання ДМС функцій у сфері контролю та правозастосування, боротьби з нелегальною міграцією потребує такий стиль управління та підготовки державних службовців, який є, безумовно, відмінним від необхідних для регулювання легальної міграції та її соціальних наслідків.

---

⁴ Бурбак: Законодавство про трудову міграцію має відповідати сучасним викликам [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukr.lb.ua/news/2018/05/22/398314_burbak_zakonodavstvo_pro_trudovu.html

Таким чином, утворення єдиного органу виконавчої влади у сфері міграції наразі виглядає проблематичним. Тому удосконалення інституційних механізмів реалізації міграційної політики могло б піти за такими двома напрямками: 1) створення/посилення спеціалізації підрозділів, визначення відповідальних осіб в органах виконавчої влади, дотичних до управління міграційними процесами (наприклад, уведення до штату дипломатичних представництв України в основних країнах-реципієнтах мігрантів дипломатів, на яких покладалося б вивчення ринку праці, становища на ньому українців, надання правової допомоги мігрантам; спеціалізація окремих працівників відділень пенсійних фондів на оформленні зароблених за кордоном пенсій тощо); 2) розробка та реалізація дієвого механізму координації діяльності різних відомств для забезпечення досягнення єдиної мети. Зокрема, Стратегія державної міграційної політики України на період до 2025 р. розуміє зміцнення інституційних спроможностей у сфері міграції передовсім як посилення взаємодії органів державної влади, що передбачає вироблення ефективного гнучкого та стійкого механізму міжвідомчого співробітництва.

Довідково: У процесі формування та розвитку міграційної політики України було здійснено декілька спроб правового та організаційного оформлення механізму взаємодії органів виконавчої влади щодо її реалізації. Ще 1998 р. постановою Уряду було створено Міжвідомчу координаційну раду з питань міграції під керівництвом одного з віце-прем'єрів. До її складу увійшли високопосадовці, які представляли різні міністерства та відомства, дотичні до управління міграційними процесами. Однак після лише кількох засідань Рада фактично припинила діяльність і у 2005 р. була ліквідована.

У 2007 р. Постановою Кабінету Міністрів було створено Міжвідомчу комісію з питань міграції як дорадчий орган, на який покладалася розробка пропозицій щодо підвищення ефективності міграційної політики держави, проведення аналізу міграційних процесів тощо. Її головою було призначено віце-прем'єр-міністра України, його заступниками – заступників міністра внутрішніх справ та голови Держприкордонслужби, що вказувало на передовсім правоохоронну спрямованість діяльності Комісії. До її складу увійшли заступники керівників ще 14 відомств, представники апарату Кабінету Міністрів України, Ради безпеки та оборони, а також Уповноваженого з прав людини Верховної Ради України. Комісія проіснувала до 2009 р., коли її ліквідація була вмотивована створенням єдиного органу у сфері міграції, яким мала стати ДМС.

У 2010 р. при Кабінеті Міністрів України було утворено Раду з питань трудової міграції громадян України, яка проіснувала до 2015 р. На неї було покладено функції підготовки пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері соціального захисту трудових мігрантів-громадян України; розгляду пропозицій трудових мігрантів та їх громадських організацій щодо вдосконалення нормативно-правової бази з питань соціального захисту трудових мігрантів; внесення Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо створення правових, економічних та організаційних умов для повернення трудових мігрантів до України. До складу Ради було залучено заступників очільників провідних міністерств та відомств, соціальних фондів, представників Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, профспілок та організацій роботодавців, міжнародних організацій, а також науковців та активістів організацій трудових мігрантів. Раду очолював Міністр соціальної політики, його заступником було обрано представника неурядової організації. Результатом спільної роботи урядовців та громадськості став Проект закону «Про зовнішню трудову міграцію», ухвалений Верховною Радою України у листопаді 2015 р.

Важливо зазначити, що потреба в координації зусиль різних відомств не зникне навіть у разі концентрації всієї повноти влади щодо вирішення питань, пов'язаних із зовнішньою міграцією, в одному державному органі. Управління міграціями має координуватися з такими сферами, як демографічна політика, регулювання економіки, забезпечення соціального розвитку. Таким чином, органи з управління міграційними процесами мають узгоджувати свою діяльність з органами, що відповідають за економіку, фінанси, працевлаштування, соціальну сферу, освіту, національну безпеку тощо. Усі вони, у свою чергу, як органи виконавчої влади, повинні координувати свою діяльність з іншими гілками влади, перш за все з законодавчою, з органами місцевого самоврядування, а також з неурядовими організаціями, соціальними партнерами. Координація необхідна і на міжнародному рівні, зокрема з міжнародними організаціями, з державами, куди виїжджають українці, або звідки в Україну прибувають мігранти.

ДМС України власними ресурсами складно забезпечити координацію такого роду. Для досягнення амбітних цілей Стратегії державної міграційної політики на період до 2025 р., залучення до розв'язання міграційних проблем міністерств та відомств, місцевої влади, вироблення скоординованих підходів потрібно розробити спеціальний механізм. У зв'язку з цим доцільно, з урахуванням надбань і прорахунків, що впливають із попереднього досвіду,

повернутися до ідеї створення міжвідомчої координаційної структури з метою спрощення спілкування між окремими відомствами, підвищення ефективності прийняття рішень, концентрації ресурсів, виділених для розв'язання конкретних проблем, уникнення дублювання діяльності.

Довідково: З метою обговорення та прийняття рішень з різноманітних питань міграційного менеджменту урядом Грузії було створено консультативний орган – Державну комісію з питань міграції. Вона складається з дев'яти високопосадовців (представників міністерств економіки та сталого розвитку, фінансів, закордонних справ, внутрішніх справ, у справах внутрішньо переміщених осіб з окупованих територій, праці, охорони здоров'я та соціального захисту, освіти та науки, юстиції, а також органів статистики) і очолюється міністром юстиції. Дорадчий статус в комісії мають представники міжнародних та неурядових організацій, які працюють у сфері міграції. З окремих конкретних питань комісія створює робочі групи з фахівців відповідного профілю: з міграційної стратегії, аналізу міграційних ризиків, єдиної аналітичної системи, з інтеграції, запобігання безгромадянству, з міграції та розвитку.

Міжвідомчий комітет з міграції, діаспори та розвитку створено урядом Молдови. Перед ним стоїть завдання координації розроблення та реалізації політики у відповідній сфері, формування стратегічного бачення проблем у середньостроковій та довгостроковій перспективі, розробки пропозицій та рекомендацій щодо удосконалення законодавства, а також конкретних планів уряду, забезпечення міжвідомчої комунікації.

Висновки та пропозиції

Для забезпечення реалізації цілей та завдань, сформульованих у Стратегії державної міграційної політики України на період до 2025 р., необхідно **розробити механізм координації державної політики у сфері міграції та затвердити його рішенням Уряду**. Важливо, щоб при цьому розуміння міграційної політики не обмежувалося лише регулюванням в'їзду/виїзду з країни та контролем за перебуванням іноземців на території держави, а відповідало тому, яке міститься в Стратегії, тобто було достатньо широким, включало питання репатріації українців, які виїхали раніше, інтеграції іммігрантів в українське суспільство, сприяння переказам зароблених за кордоном коштів, врахування впливу міграції на соціально-економічний розвиток, використання її потенціалу для уповільнення темпів депопуляції. Враховуючи, що численна трудова міграція з України має вже

тривалу історію і призвела до утворення нових діаспор, які мають значний потенціал для лобіювання інтересів країни за кордоном та розвитку міжнародного співробітництва, координація діяльності у сфері міграційної політики мала б охоплювати і питання зв'язків з діаспорою, підтримку українських організацій, української освіти за кордоном як засобу збереження для України її громадян та сприяння їхньому поверненню.

Центральним елементом такого механізму має стати консультативно-дорадчий орган з питань міграції та діаспори при Кабінеті Міністрів України, до складу якого мають увійти представники ключових відомств, регіонів, що стикаються з найгострішими міграційними проблемами, а також громадянського суспільства, академічного середовища, приватного сектора, профільних міжнародних організацій. Для забезпечення зворотного зв'язку, консультацій з мігрантами та діаспорою при опрацюванні важливих для них питань, врахування їхніх потреб та інтересів вкрай важливо, щоб членами пропонованого органу були представники мігрантських організацій – як об'єднань іммігрантів в Україні, так і громадян України за кордоном. Участь у засіданнях закордонних учасників може забезпечуватися в режимі відео-конференцій.

Очолювати міжвідомчий орган з питань міграції та діаспори має один з віце-прем'єр-міністрів. Керівництво з боку посадової особи високого рівня необхідне для узгодження можливих розбіжностей інтересів, поглядів, уподобань окремих установ та організацій, долучених до міграційних процесів, підготовки рішень, що виходять за межі компетенції окремих галузевих міністрів. Тільки в такому випадку регулювання міграції не лише виконуватиме завдання збереження та зростання людського потенціалу країни, а й стане невід'ємною складовою стратегії економічного та соціального розвитку держави.

Враховуючи наведене, видається доцільним:

Кабінету Міністрів України

- Постановою Уряду створити міжвідомчий **консультативно-дорадчий орган з питань міграції та діаспори** на чолі з одним з віце-прем'єр-міністрів країни.
- До його складу включити представників міністерств соціальної політики, юстиції, внутрішніх та закордонних справ, освіти, охорони здоров'я, культури, Державної міграційної служби, Державної прикордонної служби, Державного комітету статистики, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, а також представників регіонів, охоплених найінтенсивнішими міграційними процесами.
- Залучити до складу цього органу представників профільних міжнародних організацій (Міжнародної організації з міграції, Міжнародної організації праці, Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців), профспілок та роботодавців, науковців, неурядових організацій, що займаються питаннями міграції, а також представників організацій мігрантів та діаспори (Світового конгресу українців, Української всесвітньої координаційної ради).
- Функції забезпечення діяльності консультативно-дорадчого органу з питань міграції та діаспори, що передбачають аналіз ефективності імплементації міграційної політики держави на загальнонаціональному та місцевому рівнях, виявлення проблемних питань у даній сфері, надання членам координаційного органу методичної підтримки з аналізу міграційної ситуації, організацію засідань, покласти на Державну міграційну службу України.
- У положенні про дорадчо-консультативний орган з питань міграції та діаспори при Кабінеті Міністрів України передбачити завдання: координації розробки та впровадження державної політики в галузі міграції та діаспори; формування стратегічного бачення міграційних

проблем у контексті розвитку держави; розробки пропозицій та рекомендацій щодо відповідних планів та програм; експертизи проектів правових актів у відповідній сфері; оцінки міграційної ситуації та результатів імплементації державної міграційної політики, виявлення проблемних питань; періодичної підготовки відповідних звітів та аргументованого інформування суспільства.

- Для забезпечення виконання перерахованих завдань наділити координаційний орган правом спрямовувати запити до органів державної влади та місцевого самоуправління для одержання необхідної інформації; отримувати на експертизу проекти нормативних актів, що стосуються відповідної сфери; подавати пропозиції Уряду на основі прийнятих ним рішень; створювати для розв'язання конкретних питань міжвідомчі робочі групи за участі фахівців-державних службовців, а також експертів-науковців, представників профільних неурядових організацій.
- До положень про центральні органи виконавчої влади, дотичні до регулювання міграційних процесів, внести завдання щодо участі у роботі координаційно-дорадчого органу з питань міграції та діаспори, формуванні та реалізації політики держави у відповідній сфері, урахування міграційного компонента при розробці галузевих політик.

Центральним органам виконавчої влади

- Визначити членів міжвідомчого консультативно-дорадчого органу з питань міграції та діаспори на рівні заступників їх очільників.
- Визначити посадових осіб середньої ланки, відповідальних за реалізацію міграційної політики держави в межах секторальних політик відповідних відомств;
- Передбачити відповідні функції у посадових інструкціях визначених державних службовців.

Органам місцевого самоврядування

- У регіонах, де міграційні проблеми є найгострішими, створити міжвідомчі дорадчо-консультативні органи з питань міграції та діаспори на місцевому рівні;
- Визначити відповідальних за роботу з мігрантами та діаспорою посадових осіб у місцевих виконавчих органах, а також місцевих галузевих підрозділах, зокрема, у Службі зайнятості, Пенсійному фонді тощо.

О. А. Малиновська
відділ соціальної політики
Національний інститут стратегічних досліджень
лютий 2019 р.